

Nr 389.

Av herr **Sjölander**, *angående medverkan i vissa fall från statens sida till uppförande av samlingslokaler.*

De, som ägnat sitt kulturella arbete huvudsakligast bland landsbygdens folk och på orter, där samlingslokaler saknats, ha särskilt känt det stora behovet av dylika och framför allt, vilket hinder för ett kulturellt och ideellt arbete saknaden av lämpliga samlingslokaler utgjort. Det kan icke förnekas, att landsbygdens folk på många orter verkar efterblivet vid jämförelse med de vakna inbyggarna i städer och industrisamhällen. Den kulturella utvecklingen har i sanning med stora steg gått framåt på de mera lyckligt lottade platserna i vårt land.

Den ansvarskännande delen av ungdomen därstädes har med berömvärd iver och hängivenhet ägnat sig åt bildningsarbetet för att dana sig själva till präktiga och kunniga samhällsmedborgare. Vänner av en verklig folkupplysning ha säkerligen känt en känsla av lugn tillförsikt och inre tillfredsställelse inför en sådan uppfostrargärning, som t. ex. Arbetarnas Bildningsförbund bedriver särskilt bland arbetareungdomen. Studiecirkelarna äro värda all uppmuntran. De olika nykterhetsorganisationernas arbete för att fostra och dana fasta karakterer är känt och erkänt och har varit och fortfarande är av stor betydelse för det uppväxande släktet och icke minst under en tid, då nöjeslivet är på god väg att urarta och skjuta åt sidan det sunda och förädlande arbetet bland ungdomen. Jordbrukarnas Ungdomsförbund har även en stor uppgift att fylla för att väcka och intressera de unga inom de jordbrukande klasserna. Även på landsbygden finnas många föreningar och sammanslutningar, som arbeta i ideella syften och för att sprida nyttiga kunskaper bland alla utan åtskillnad av vare sig ålder eller samhällsställning.

Vi leva i sammanslutningarnas tidevarv. Medborgarna organisera sig politiskt och ekonomiskt. Därom är endast gott att säga, och samhällets nuvarande struktur nödvändiggör detta.

De samhällsgrupper, som icke inse sammanslutningens betydelse och nödvändighet på alla olika områden, de må vara ideella eller materiella, ha ej följt med samhällsutvecklingen utan äro dömda till både materiell och andlig efterblivenhet.

Men den nya tiden med humanare åskådning och tänkesätt, då Sveriges hela folk utan hänsyn till penningar, rang, heder eller värdighet tillerkänts samma och lika medborgerliga rättigheter, sätter betydligt högre krav på medborgarna än fordom. Samtliga medborgare utan åtskillnad ha rättighet att öva inflytande på alla samhällets angelägenheter. Detta var en märklig epok i vårt samhälles

utvecklingshistoria. Voro den stora författningsreformens beslut enbart lyckliga? Säkerligen, om konsekvenserna tagas av dessa beslut. Okunnigheten är en farlig fiende till ett ordnat samhälle. Vilka äro då konsekvenserna?

Den allmänna kulturnivån i vårt land måste väsentligt höjas, och ansvars-känslan för hela samhällets välfärd måste stärkas. Misstroendet mellan de olika klasserna måste förbytas i ömsesidig aktning, offerkänsla, ömsesidigt förtroende och samförstånd. Klasserna måste föras närmare varandra till inbördes hjälp för samhällets andliga och materiella förkovran. Vid dryftande av icke minst ekonomiska spörsmål böra de olika klasserna ej stå isolerade, emedan de då aldrig lära sig att förstå varandra. Isoleringen uppammar så lätt i stället till misstro, som verkar särskiljande och splittrande och motarbetar enighets- och samarbetstankar.

Människor med olika intressen böra ofta sammanträffa för att byta tankar, för att diskutera samhälleliga spörsmål, för att bättre lära känna och förstå varandra och bliva för varandra kännande människor, som icke stå främmande för varandras behov och livsintressen, åskådningar och tänkesätt. Hela vårt folk måste lyftas.

Egoismen sitter för närvarande i högsätet, och idealismen trampas under fötterna.

Många vilja icke förstå varandra, men utan att samförståndets väg beträdes, blir aldrig vårt samhälle fritt och lyckligt.

En stor fostrargärning av väldiga mått ligger framför oss.

I städer och större industrisamhällen har detta arbete börjat av ideella sammanslutningar inom olika områden men med samma huvudsyftemål. Praktiska krafter stå ofta till buds, och en relativt riklig tillgång till lämpliga samlingslokaler finnes också därstädes att tillgå.

Men på den rena landsbygden äro förhållandena många gånger tröstlösa. Framför allt saknas den ljusa, rymliga, trevliga och inbjudande samlingslokalen, som är hela församlingens egendom, och där alla kunna sanlas oavsett partier, en lokal, som väcker stämning och hemkänsla och är till för en upplysningsverksamhet, som håller sig inom laglighetens gränser och tjänar samtliga medborgare till lyftning av både andlig och ekonomisk art, nöje och nytta.

Biblioteksverksamheten är också i behov av lämpliga lokaler. Bristen på lämpliga samlingslokaler på den egentliga landsbygden är känd, och behovet av dylika därstädes mycket stort. De större samhällena kunna utan några större svårigheter lösa sina lokalfrågor, men på den glest befolkade landsbygden lägges fattigdomen ofta hinder i vägen.

I städerna finnas överflöd på nöjen icke minst av den art varom här är fråga. Det har klagats över tråkigheten på landsbygden, de bästa krafterna draga sig bort därifrån säkerligen till skada för densamma.

Samlingslokalfrågan har förut varit uppe till behandling i riksdagen på grund av yrkanden, att staten borde ingripa hjälpende. då denna fråga även för landsbygden är av ett verkligt samhällsintresse.

Andra kammaren har ställt sig förstående, medan den första på grund av ekonomiska skäl ställt sig mera betänksam.

Statens medverkan är nödvändig, då frågan är av ekonomisk natur och ej kan lösas på annat sätt.

Om den s. k. nöjesskatten bleve statsskatt i stället för kommunal dylik, och nöjesskattemedlen ansloges huvudsakligen för kulturella ändamål, skulle statskassan direkt ej behöva vidkännas några utgifter för detta ändamål, då det kunde tänkas, att eventuella nöjesskattemedel finge användas härtill. Jag hänvisar till min motion om nöjesbeskattningen för i år.

Städerna och de större samhällena ha så många fördelar framför landsbygden, att det är förenat med både rättvisa och billighet, att landsbygden bleve en smula uppmuntrad, även om det till en del skulle ske på de mera lyckligt lottade samhällenas bekostnad.

Med anledning av ovan anförda hemställes,

att riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t måtte låta verkställa utredning, huruvida och under vilka former och bestämmelser statens medverkan må kunna lämnas för uppförande av allmänna, utanför partimot-satserna ställda, till tjänst för folkets samhälleliga behov och kulturella strävanden avsedda samlingslokaler i bygder, som lida brist på sådana lokaler och resurser att själva åstadkomma dem, samt för riksdagen framlägga det förslag, vartill utredningen kan föranleda.

Stockholm den 28 jan. 1928.

Oskar E. Sjölander.

